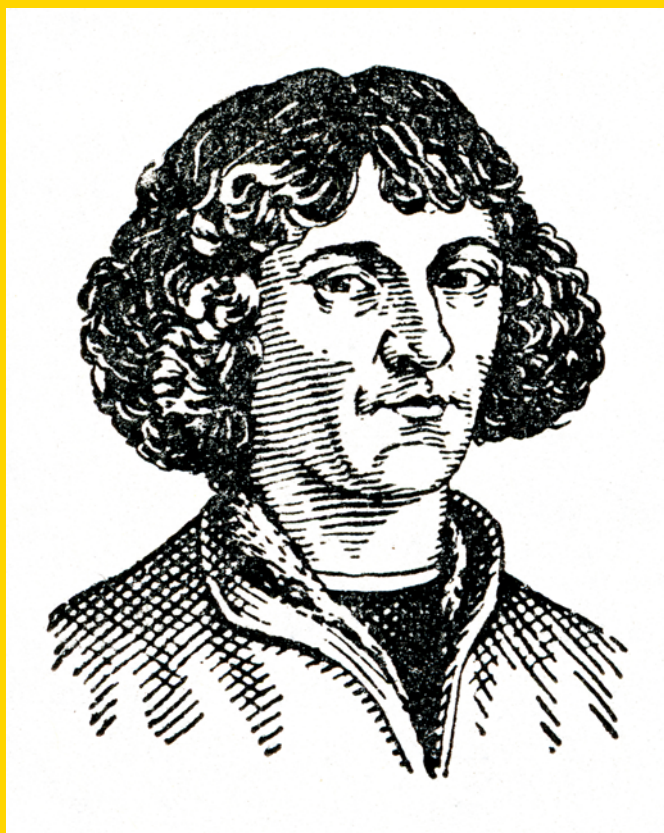

Beata Katarzyna Jędryka

Mikołaj Kopernik

© Copyright by
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych
Instytut Polonistyki Stosowanej Wydział Polonistyki UW

Warszawa 2018

ISBN 978-83-953567-1-1

Autor

Beata Katarzyna Jędryka

Redakcja

Dorota Andraka

Projekt okładki

Beata Katarzyna Jędryka, Andrzej Zawadzki

Skład i łamanie

Andrzej Zawadzki

Zdjęcia

stock.adobe.com/pl, Wikipedia, wiadomości.wp.pl

Publikacja powstała w ramach projektu *Z polskim na co dzień*
współfinansowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Mikołaj Kopernik

Beata Katarzyna Jędryka

Imię:

Szkoła:

Klasa:

INSTYTUT
POLONISTYKI
STOSOWANEJ

Informacje dla nauczycieli i rodziców

1

Książeczka adresowana jest do uczniów szkół polonijnych i służy przede wszystkim rozwijaniu umiejętności czytania, kiedy język polski jest językiem obcym lub językiem drugim.

2

Z książeczką dzieci mogą pracować razem z nauczycielem lub z rodzicami, ale także mogą robić to samodzielnie.

3

Czytanie książeczki oraz wykonywanie zadań trzeba dostosować do umiejętności językowych dziecka. Wszystko można zrobić w trakcie jednego wieczoru lub jednego weekendu. Pracę z tekstem także można rozłożyć w czasie – codziennie czytać wybrany fragment i rozwiązywać dołączone ćwiczenia.

4

Jeżeli nauczyciel lub rodzic decyduje się na wspólne czytanie, praca z tekstem powinna wyglądać następująco. **Krok pierwszy**, przyglądamy się obrazkowi, który jest po lewej stronie. Rozmawiamy z dzieckiem o tym, co widzi na fotografii. **Krok drugi**, czytamy tekst pod zdjęciem. Najpierw wyjaśniamy słowa, które są dla dziecka niezrozumiałe. Następnie czytamy tekst. Od samego początku warto, żeby dziecko zaczęło czytanie jako pierwsze. Jeżeli ma problem z odczytaniem tekstu, pomagamy mu. **Krok trzeci**, dziecko samodzielnie lub z naszą pomocą wykonuje zadania umieszczone po prawej stronie.

5

Po przeczytaniu całej książeczki utrwalamy słownictwo, analizując słowniczek obrazkowy.

Bibliografia

1. Adamczewski Jan, *Mikołaj Kopernik*, Warszawa 1971.
2. Biskup Marian, *Mikołaj Kopernik, uczony i obywatel*, Toruń 1972.
3. Chechłowski Adam, *Mikołaj Kopernik : życie i dzieło : szkic popularny*, Rzeszów 1973.
4. Mikulski, Krzysztof, *Mikołaj Kopernik : życie i działalność*, Toruń 2009.
5. Mikulska-Wernerowicz Małgorzata, *Mikołaj Kopernik – geniusz z Torunia*, Toruń 2017.

Pomnik Mikołaja Kopernika w Warszawie.

Mikołaj Kopernik urodził się 19 lutego 1473 roku w Toruniu. Imię odziedziczył po swoim ojcu, który był bogatym kupcem. Miał troje rodzeństwa: brata Andrzeja oraz dwie siostry Barbarę i Katarzynę. Rodzina przyszłego astronoma mieszkała w trzypiętrowym domu w samym centrum miasta. Na tyłach kamienicy znajdowało się podwórko. Mikołaj i jego brat bardzo często strzelali z łuku, pływali i łowili ryby.

Zdecyduj TAK lub NIE.

1. Mikołaj Kopernik nie urodził się jesienią.

TAK

NIE

2. Kopernik dostał imię po swoim wujku.

TAK

NIE

3. Mikołaj Kopernik był jedynakiem.

TAK

NIE

4. Mikołaj Kopernik mieszkał na wsi.

TAK

NIE

6. Rodzina Kopernika mieszkała w kamienicy.

TAK

NIE

6. Mikołaj Kopernik nie potrafił pływać.

TAK

NIE

Dom Kopernika w Toruniu.

Po kilku latach rodzina Koperników przeprowadziła się do nowego większego domu przy głównym placu Torunia. Niestety, kiedy Mikołaj miał 10 lat, zmarł jego ojciec. Brat jego mamy Barbary – wujek Łukasz Watzenrode zaopiekował się wtedy rodziną. Chłopiec rozpoczął naukę w kościelnej szkole elementarnej, a następnie uczył się w szkole wyższej. Mikołaj chodził na zajęcia śpiewu, matematyki, geometrii z geografią, astronomii, retoryki i gramatyki.

Odpowiedz na pytania.

1. W którym roku urodził się Mikołaj Kopernik?

Mikołaj Kopernik urodził się w 1473 roku.

..... ■

2. Jak Mikołaj i jego brat spędzali wolny czas?

..... ■

3. Ile lat miał Kopernik, kiedy zmarł jego ojciec?

..... ■

4. Kim był Łukasz Watzenrode?

..... ■

5. Do jakich szkół chodził młody Mikołaj?

..... ■

6. Jakich przedmiotów uczył się Kopernik?

..... ■

*Collegium Maius – dawna Akademia Krakowska, obecnie Uniwersytet Jagielloński.
Źródło: Wikipedia.*

W 1491 roku – jesienią, Mikołaj i jego brat Andrzej wyruszyli z Torunia na studia do Krakowa. Bracia Kopernikowie studiowali na Akademii Krakowskiej (obecnie Uniwersytet Jagielloński). Szkoła znajdowała się w centrum miasta. Studenci pochodzili przede wszystkim z bogatych rodzin kupców i rycerzy. Na uniwersytecie studiowało około ośmiuset studentów, którzy mieszkali w siedmiu domach studenckich. Każdy student uczył się prawa, łaciny, retoryki, filozofii i teologii.

Które zdanie jest prawdziwe (P), a które fałszywe (F).

1.	Bracia rozpoczęli studia w drugiej połowie 1491 roku.	P	F
2.	Kopernik studiował na uniwersytecie w Krakowie.	P	F
3.	Rodziny krakowskich studentów miały dużo pieniędzy.	P	F
4.	W Krakowie studiowało ponad tysiąc studentów.	P	F
5.	Studenci mieszkali z rodzicami.	P	F
6.	Każdy student poznawał łacinę i niemiecki.	P	F

Zaćmienie Księżyca. Źródło: Wikipedia.

Mikołaj Kopernik chciał bardzo dużo wiedzieć. Często spoglądał w niebo, dlatego dodatkowo studiował astronomię i astrologię. To miało duży wpływ na to, co robił w przyszłości. W 1495 roku Mikołaj i Andrzej zakończyli naukę w Akademii. Kopernik dzięki staraniom wujka wyjechał na studia teologiczne i medyczne do Włoch. W Rzymie odbył też praktyki w kancelarii papieskiej. To właśnie tam w 1500 roku obserwował zaćmienie Księżyca.

Znajdź błędną informację w zdaniu i zapisz je poprawnie.

1. Kopernik w Krakowie studiował astrofizykę.

..... ■

2. Brat Kopernika skończył studia wcześniej.

..... ■

3. Dzięki ojcu Kopernik wyjechał do Włoch.

..... ■

4. We Włoszech Kopernik studiował astrologię.

..... ■

5. W Rzymie Kopernik pracował w kościele.

..... ■

6. W 1500 roku Kopernik widział zaćmienie
Słońca.

..... ■

Zamek w Lidzbarku, w którym mieszkał Mikołaj Kopernik. Źródło: Wikipedia

Po zagranicznych studiach Mikołaj Kopernik wrócił do Polski. Zamieszkał w Lidzbarku Warmińskim na dworze swojego wujka, który był biskupem warmińskim. Został jego prywatnym lekarzem. Pełnił także funkcję dyplomaty. Podczas pobytu w Lidzbarku pracował naukowo. Codziennie korzystał z biblioteki. Pewnego dnia otrzymał urząd kanonika – urzędnika w administracji biskupa i przeprowadził się do Fromborka.

**Napisz, co Mikołaj Kopernik robił
po powrocie do Polski.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

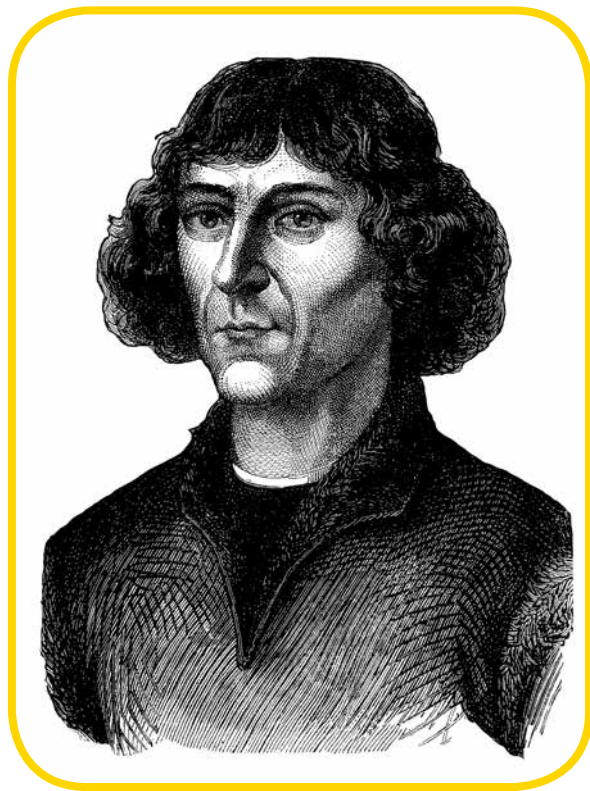
.....

.....

.....

.....

.....

Mikołaj Kopernik.

Mikołaj Kopernik był wszechstronnie wykształcony i wykonywał w swoim życiu wiele zawodów. Jednym z nich była praca kartografa. W 1510 roku przygotował mapę zachodnich Prus Królewskich i Warmii. Jego druga mapa powstała w 1519 roku i obejmowała teren Zalewu Wiślanego. Mikołaj Kopernik pomagał także w pracy Bernardowi Wapowskiemu podczas przygotowywania mapy Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Właśnie te mapy możemy oglądać do dziś.

**Na podstawie przeczytanego tekstu
zdecyduj, które zdanie jest prawdziwe (P),
a które fałszywe (F).**

1.	Mikołaj Kopernik zajmował się w swoim życiu tylko przygotowywaniem map.	P	F
2.	Kopernik zrobił swoją drugą mapę dziesięć lat po pierwszej.	P	F
3.	Kopernik samodzielnie przygotował dwie mapy.	P	F
4.	Pierwsza mapa Kopernika pokazywała całą Polskę.	P	F
5.	Do dziś przetrwała mapa Zalewu Wiślanego.	P	F

Tradycyjny piec chlebowy. Źródło: wiadomości.wp.pl

Kopernik interesował się wieloma rzeczami. Bliskie mu były sprawy finansowe. W swoich pismach zajmował się polityką pieniężną oraz kwestią bicia monety. To on stwierdził, że *gorszy pieniądz wypiera ten lepszy*. Trzeba też wiedzieć, że znał się na pieczeniu chleba. Kopernik jest autorem oficjalnie obowiązujących w handlu receptur wypieku chleba.

Ułóż zdania z rozsypanki.

1. mieć, Kopernik, zainteresowania, wiele

Kopernik miał wiele zainteresowań.

2. Kopernik, o, polityka, pisać, pieniądze

3. pieniądz, lepszy, wypierać, ten, gorszy

4. Kopernik, się, pieczenie, znać, chleb, na

5. Kopernik, wypiek, autor, być, chleb, receptury

6. Kopernik, wiele, mieć, talenty

Frombork. Zamek i miejsce pracy Kopernika.

Największą pasją Kopernika była jednak astronomia. Kiedy przeprowadził się do Fromborka podjął decyzję, że odtąd poświęci jej swój cały czas. Sam zaprojektował i zbudował płytę do obserwacji nieba na wieży. Samodzielnie także skonstruował instrumenty astronomiczne potrzebne mu do prowadzenia badań. Całymi nocami wpatrywał się w niebo i robił notatki.

Dokończ pytania do tekstu.

1. Co było

?

2. Jaką decyzję

?

3. Co zaprojektował

?

4. Jakie

?

5. Gdzie prowadził

?

6. Kiedy

?

Pomnik Kopernika w Toruniu.

Na podstawie swoich długich obserwacji nieba oraz obliczeń, Mikołaj Kopernik napisał po łacinie dzieło swojego życia – sześciotomową księgę *O obrotach sfer niebieskich*. Opisał w niej teorię, że to nie Słońce krąży wokół Ziemi, ale to Ziemia wokół Słońca. Była to całkiem nowa wizja budowy wszechświata. Mimo że udowodnił to obliczeniami matematycznymi, ludzie nie chcieli jej przyjąć i zaakceptować. Nadal wierzyli, że Ziemia stanowi centrum kosmosu, a Słońce oraz gwiazdy krążą wokół niej.

Narysuj układ słoneczny.

A handwritten signature in black ink, reading 'Nic Copernicus', set against a light, textured background.

Podpis Mikołaja Kopernika.

Dzieło Kopernika zostało wydrukowane w 1543 roku. Jak na tamte czasy w bardzo dużym nakładzie około 500 egzemplarzy. Bardzo długo nie tylko Kościół, ale też wielu innych astronomów odrzucało teorię Mikołaja Kopernika. Wybitny uczony zmarł w tym samym roku. Do dziś jest jednym z najbardziej znanych Polaków na świecie. Doczekał się także pierwiastka, który został nazwany na jego cześć. Na tablicy Mendelejewa znajdziemy go pod numer 112 – **kopernik**.

Rozwiąż quiz.

1. Mikołaj Kopernik urodził się w

..... wieku.

a) XV

b) XVI

c) XVII

2. Kopernik dorastał

.....

a) we Fromborku

b) w Rzymie

c) w Toruniu

3. Kopernik nie studiował

a) medycyny

b) prawa

c) fizyki

4. Zaćmienie Księżyca Kopernik obserwował w

.....

a) Fromborku

b) Lidzbarku

c) Rzymie

5. W Lidzbarku Kopernik był

a) biskupem

b) astronomem

c) lekarzem

6. W 1519 roku Kopernik przygotował mapę

..... ■

a) nieba b) Krakowa c) Zalewu Wiśl.

7. Kopernik jest autorem receptury pieczenia

..... ■

a) pizzy b) szarlotki c) chleba

8. We Fromborku Kopernik zbudował

..... ■

a) piec b) obserwatorium c) wieżę

9. Teoria Kopernika dotyczy

a) Ziemi b) Słońca c) Słońca i Ziemi

ISBN 978-83-953567-1-1

© Copyright by
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych
Instytut Polonistyki Stosowanej Wydział Polonistyki UW

Warszawa 2018